

PRINSIPPROGRAM FOR HUMAN-ETISK FORBUND

2025–2029

**PRINSIPPROGRAM FOR
HUMAN-ETISK FORBUND
2025–2029**

Vedtatt under landsmøtet 19.–21. september 2025

INNHold

1.	OM HUMANISME SOM LIVVSYN	4
2.	OM HUMAN-ETISK FORBUND	5
3.	OM SEREMONIENE	6
4.	HUMANISME I SAMFUNNET	7

1. OM HUMANISME SOM LIVVSYN

Humanismen gir mennesket en verdimeessig forankring, og et utgangspunkt for å finne mening og svar på livets store spørsmål,

Humanismens menneskesyn kommer til uttrykk i Nordisk Humanistmanifest 2016

*Humanismen er et sekulært livssyn. Det har som utgangspunkt at mennesker er del av naturen, født frie og med samme menneskeverd og rettigheter, utstyrt med fornuft og samvittighet.**

Humanismen er et demokratisk og etisk livssyn, basert på kritisk tenkning, empati og medmenneskelighet. Det humanistiske livssyn har ingen eviggyldige skrifter eller sannheter hevet over kritisk gransking og er uten forestillinger om guder og andre overnaturlige krefter. I Norge er dette livssynet også kjent som humanetikk.

*Humanister anser at det ikke er noen forutbestemt mening med tilværelsen. Vi er frie til å finne mening og mål i eget liv, gjennom individuell refleksjon, sosial samhandling og ved hjelp av den rike kultur vi mennesker har skapt innen vitenskap, filosofi og kunst.**

Humanister mener alle mennesker har ansvar for sine handlinger og valg, for hverandre og for kommende generasjoner. Vi må alle arbeide sammen, og med andre, for det felles beste og ta inn over oss vårt felles ansvar for og avhengighet av natur og miljø. Humanister anser demokratiet og individets rettigheter for å være grunnleggende, rasjonelt begrunnede verdier.

*Humanismen fremmer rasjonalitet. Kritisk undersøkelse, kunnskapsbasert argumentasjon og en vitenskapelig tenkemåte er våre beste verktøy for å skaffe oss pålitelig kunnskap om verden.**

Verdier som demokrati, menneskerettigheter og rettsstat ble til og videreføres gjennom dialog og meningsbrytning. Humanister mener etikken er menneskeskapt. Rasjonell og kritisk tenkning virker sammen med empati og emosjonell innsikt, og humanismen setter hele mennesket i sentrum.

2. OM HUMAN-ETISK FORBUND

Human-Etisk Forbund er et humanistisk livssynssamfunn, som skal være til stede for sine medlemmer gjennom hele livet, og tilby seremonier, eksistensiell omsorg og felleskap som gir gode vilkår for danning og menneskelig vekst. Forbundet jobber for et samfunn der alle mennesker har frihet til å bestemme i sine egne liv, at demokratiske verdier hegnes om og fremmer et livssynsåpent samfunn og en sekulær stat.

Human-Etisk Forbund er en demokratisk organisasjon, basert på et bredt frivillig engasjement.

Human-Etisk Forbund arbeider for å utdype og videreutvikle det humanistiske livssynet og for å legge til rette for at humanister kan praktisere sitt livssyn. Forbundet anser FNs menneskerettighetserklæring som uttrykk for sentrale verdier og idealer og et godt vern for menneskelig verdighet og mangfold.

Human-Etisk Forbund arbeider for at grunnleggende verdier som respekt for liv og menneskeverd, likestilling, rettferdighet, toleranse og demokrati skal ligge til grunn for samfunnets politikk, i arbeids- og næringsliv, i utdanning og forskning og i den teknologiske utvikling.

Human-Etisk Forbund er del av den internasjonale humanistbevegelsen. En sterk internasjonal humanistbevegelse er viktig for å fremme og videreutvikle humanistiske verdier.

Human-Etisk Forbund har som mål å organisere flest mulig av de i Norge som identifiserer seg med livssynshumanismen.

Humanistisk Ungdom er den selvstendige ungdomsorganisasjonen til Human-Etisk Forbund og er gjennom det en viktig samarbeidspartner. Humanistisk Ungdom er en interessepolitisk stemme i seg selv, og er sentral i rekruttering og aktivisering av unge humanister gjennom sine nasjonale og lokale aktiviteter. Human-Etisk Forbund støtter derfor Humanistisk Ungdoms virksomhet.

3. OM SEREMONIENE

Seremoniene er humanisme i praksis. De markerer de store overgangene i livet, som vi kjenner fra de fleste kulturer, til alle tider: fødsel, overgang fra barn til voksen, ekteskapsinngåelse og livets slutt. Forbundets seremonier er åpne for alle, og har en klar humanistisk profil.

Human-Etisk Forbund skal tilby verdige og høytidelige seremonier for livets store overganger for alle som ønsker det. Alle bør kunne velge seremonier som gjenspeiler deres egne verdier og eget livssyn. Forbundets seremonier er derfor også en viktig del av arbeidet for livssynsfrihet og livssynslikestilling.

Humanistisk navnefest er en seremoni for å ønske barnet velkommen til verden. Vi feirer at barnet kommer inn i en familie og blir en del av samfunnet.

Humanistisk konfirmasjon har som mål å styrke de unges evne til selvstendig tenkning og etisk handling. Vi markerer overgangsfasen fra barn til voksen, gjennom et kurs i livssyn og etikk og en seremoni som avslutning på kurset.

Humanistisk vigsel tar utgangspunkt i paret selv og de humanistiske verdier de ønsker å bygge sitt samliv på. Humanistisk vigsel bekrefter den juridiske og etiske avtalen paret inngår med hverandre og med samfunnet.

Humanistisk gravferd er en seremoni til minne om avdøde. Seremonien skal dekke de pårørendes behov for en personlig gravferdsseremoni basert på humanistiske verdier. Gravferdsseremonien stiller særskilte krav til verdige og egnede lokaler.

4. HUMANISME I SAMFUNNET

Human-Etisk Forbund arbeider for et samfunn hvor alle har frihet til å velge i eget liv. Som et ledd i dette arbeidet skal Human- Etisk Forbund fremme dialog og samarbeid med andre samfunnsaktører, inkludert andre tros- og livssynssamfunn.

4.1 Demokrati og menneskerettigheter

Human-Etisk Forbund er en partipolitisk uavhengig livssynsorganisasjon, med plass til medlemmer med et bredt spekter av politiske holdninger; men humanismen står i klar motsetning til politiske ideologier som fremmer uvitenhet, umenneskelighet, ensretting og/eller ekstremistiske holdninger.

*Humanister anser demokrati, rettsstat og menneskerettigheter for å være grunnleggende, rasjonelt begrunnede verdier. Vi er del av et fellesskap og har ansvar for våre medmennesker og for miljøet, både lokalt og globalt. Vi må sikre at planeten vår er beboelig for kommende generasjoner.**

Human-Etisk Forbund vil styrke den humanistiske og demokratiske kraften i befolkningen, og ha en tydelig stemme for demokratiet i norsk offentlighet.

Human-Etisk Forbund er engasjert i kampen for menneskerettighetene, ved å arbeide mot rasisme, undertrykking, sensur og totalitære politiske og religiøse ideologier som fremmer menneskeforakt og undergraver demokratiet. Human-Etisk Forbund vil at Norge skal ivareta sine menneskerettighetsforpliktelser.

Menneskerettighetene som verdigrunnlag for mellommenneskelig samhandling gjelder også internasjonalt. Human-Etisk Forbund støtter FNs og andre nasjonale og internasjonale aktørers arbeid for å utvikle, realisere og forankre menneskerettighetene som grunnlag for samhandling i verdenssamfunnet.

Klodens ressurser er begrenset. Noen av våre største etiske og sosialpolitiske utfordringer ligger i verdens langsiktige ressurs- og fordelingsproblemer og konfliktene rundt disse. Vi ønsker en mer

rettferdig fordeling og bærekraftig bruk av jordens ressurser. Human-Etisk Forbund vil bidra til å fremme en bærekraftig utvikling i et generasjonsperspektiv.

Human-Etisk Forbund arbeider for et samfunn der alle har mulighet til å leve i tråd med egne ønsker og idealer. Forbundets promotering av kritisk tenkning og nødvendig normkritikk er viktig for å oppnå dette.

4.2 Ytringsfrihet og kritisk tenkning

*Humanister oppfordrer til kritisk granskning av alle ideer og oppfatninger, også våre egne. Vi bør finne frem til de beste argumentene og tilstrebe å endre våre meninger og overbevisninger når det viser seg at vi tar feil. Ytringsfrihet er avgjørende for å kunne etterprøve meninger i åpen debatt.**

Kritisk tenkning er en evne som må læres og holdes ved like. Skolen spiller en avgjørende rolle i opplæringen i kritisk tenkning, som bør ha en sentral plass i alle fag. Både samfunnsdebatten og demokratiet styrkes ved at mennesker i alle aldre øver kritisk tenkning og stadig etterstreber idealene om åpen refleksjon og nysgjerrighet som dette bygger på.

Vitenskap spiller en uvurderlig rolle i utviklingen av kunnskap og moderne teknologi og stiller oss overfor nye og komplekse etiske utfordringer. Human-Etisk Forbund vil være pådriver for diskusjoner om praktisk anvendelse av ny kunnskap, og bidra til en samfunnsutvikling der etisk refleksjon holder tritt med den teknologiske utviklingen.

Ytringsfrihet er en betingelse for å ivareta demokratiet; både for at alle skal få slippe til med egne argumenter, og for at disse skal kunne brynes mot andres oppfatninger. For å kunne møte motargumenter, er vi avhengige av en fri og åpen debatt. Gjennom sin daglige virksomhet bør Human-Etisk Forbund oppfordre til og legge til rette for utøvelse av kritisk tenkning i praksis.

Ytringsfrihet er en grunnleggende del av livssynsfriheten, men også en forutsetning for en fri og åpen religionskritikk. Debatten om ytringsfrihetens grenser er i stor grad en debatt om religionskritikkens grenser. Kampen mot blasfemilover er blant humanistbevegelsens fremste saker.

En humanistisk religionskritikk må være i tråd med humanistiske verdier. Et livssyn som setter mennesket i sentrum innebærer en forpliktelse til ikke selv å bruke, og tydelig å ta avstand fra, dehumaniserende språkbruk og argumentasjon.

Noen ganger er religionskritikk en etisk forpliktelse. Når religiøs praksis på en utilbørlig måte innskrenker enkeltmenneskers frihet, krenker deres grunnleggende rettigheter eller brukes til å legitimere grove overgrep, er det humanisters plikt å si ifra.

4.3 Livssynslikestilling og sekularisme

Human-Etisk Forbund mener at alle borgere i Norge må ha lik rett til utøvelse av sitt livssyn, innenfor rammen av menneskerettighetene og norsk lov. Vårt mål er en sekulær stat med full livssynsfrihet og respekt for menneskerettighetene i et mangfoldig, pluralistisk samfunn, med reell likebehandling på alle samfunnsområder.

*Humanismen fremmer likeverd for alle. Humanister respekterer trosfriheten og alles rett til å velge eget livssyn. Staten bør være sekulær og ikke gi noe livssyn særskilte privilegier. **

Livssynsfriheten rommer trosfrihet, ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og forsamlingsfrihet. Livssynsfrihet inkluderer retten til frihet fra religion og livssyn.

En sekulær stat er nøytral overfor alle religioner og livssyn, har ingen offisiell statsreligion, og gir ingen særbehandling. Statens verdier formuleres på sekulært grunnlag, selv om innbyggerne kan begrunne dem på ulike vis. Dette utelukker ikke en aktivt understøttende politikk som fremmer tros- og livssynsmangfold. Dette gir gode vilkår for et livssynsåpent samfunn.

For å oppnå målet om en livssynsnøytral stat, må Den norske kirke reelt skilles fra stat og kommune. Grunnlovens paragraf 2, andre ledd, er tilstrekkelig som en samlende verdiforankring for samfunnet vårt: «Denne Grunnlov skal sikre demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene.

I et mangfoldig, pluralistisk samfunn bør alle i offentlige institusjoner kunne velge en samtalepartner som gjenspeiler egne verdier og livssyn. Human-Etisk Forbunds mål er å få humanistiske livsveiledere inn i offentlige institusjoner, og å være en klok støtte og veileder for

humanister som måtte ønske det. Humanistisk livsveiledning er en særegen humanistisk praksis som ivaretar to viktige formål: å tilby eksistensiell omsorg og legge til rette for danning.

Samfunnets institusjoner bør aktivt formidle de demokratiske og felleasetiske verdiene. Human-Etisk Forbunds mål er at offentlige skoler, barnehager og andre offentlige tilbud for barn og ungdom skal ha et livssynsnøytralt formål forankret i menneskerettighetene.

Human-Etisk Forbund mener at myndighetene må invitere til felles livssynsnøytrale eller livssynsåpne markeringer ved kriser og offentlige minnemarkeringer, slik at alle innbyggere kan få et tilbud om fellesskap i vanskelige situasjoner.

Avslutning

Human-Etisk Forbund arbeider for et inkluderende og mangfoldig Norge, der Staten likebehandler alle livssyn, og der det er rom for hver og en til å leve som den man er.

Humanismen understreker at personlig frihet må kombineres med sosialt ansvar. Humanister vil bygge en verden ut fra ideen om frie individer med ansvar for samfunnet, og anerkjenner vår avhengighet av og ansvar for natur og miljø.

Vi er overbevist om at kreativitet, kritisk tenkning, vitenskapelige metoder og en etikk basert på forståelse og omsorg, gir oss de verktøy vi trenger for å skape en bedre verden og møte vår tids utfordringer.

* Fra Nordisk Humanistmanifest 2016.